WAGENINGEN UR
For quality of life

Innovatiecentrum Biologische Landbouw

IBL nieuws 6

Elk land vraagt andere aanpak bij afzet

Informatie over buitenlandse biologische markten, de manier waarop detailhandel en ketenpartijen omgaan met biologisch en de voorkeuren van de consument is uiterst zinvol voor de Nederlandse biologische sector. Hieronder volgt een impressie van bestaande kennis en ervaringen.

Hèt buitenland bestaat niet. Elk land kent zijn eigen cultuur ten opzichte van eten en ook de manier waarop supermarkten omgaan met biologisch verschilt. Ecomel, de businessunit biologische zuivel van Campina Nederland, houdt rekening met die verschillen tussen landen. Als een product in het ene land goed loopt, is dat nog geen garantie dat het ook in een ander land goed verkoopt. Biologische yoghurts hebben bijvoorbeeld in Nederland een marktaandeel van 7,4 procent. Edwin Crombags, marketingmanager bij Ecomel verklaart het succes aan de goede smaak en structuur van de biologische yoghurt in vergelijking met niet-biologische yoghurt. “Dat is een zeer bewuste keuze van Ecomel. Al geloven wij niet dat we dit succes van de Nederlandse yoghurt één op één kunnen kopiëren naar Denemarken en Oostenrijk, omdat de lokale yoghurtsmaak daar anders is.” Succes is er pas als de producten aansluiten bij de smaak en de voorkeur van de consumenten. Zo nuttigen Belgen vooral lang houdbare melkproducten, in tegenstelling tot Nederlanders die liever verse melk hebben. Ecomel exporteert dan ook naar België vooral lang houdbare melkproducten. En waar Ecomel voor de Nederlanders voornamelijk Goudse kaas levert, willen de Duitsers ook wel wat pittigers op hun brood, zoals roodbacterie kazen en kruidenkazen.

Vervolg op pagina 2

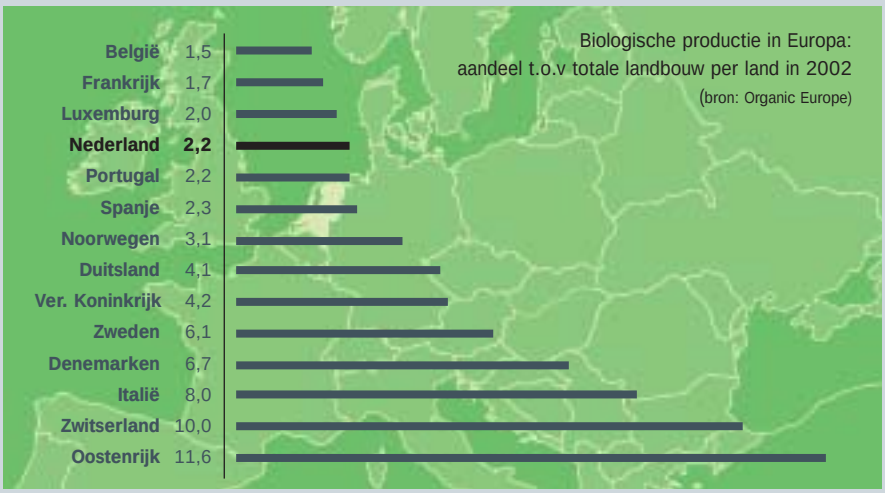

Nederland loopt qua biologische landbouw binnen EU niet voorop.

Inhoud

Afzet verschilt per land 2
Internationale samenwerking in kaart gebracht 3
Greet Blom: ‘Wageningen UR is speldeprikje’ 4
Onderzoekers werken te weinig samen met het buitenland 5
Alles over katoen in BSc-vak 6
Onderzoek steunt bollenkweker 7
IBL-dag 23 november 8

Kennisdoorstroming

Kennisdoorstroming is ‘hot’ bij het ministerie van LNV. Teveel onderzoekresultaten dreigen in de la te verdwijnen. De sector profiteert zo te weinig van de noeste arbeid van onderzoekers Om dit te verbeteren wordt onder leiding van Biologica het ‘Kennisnetwerk’ ontwikkeld. Het bedrijfsleven wordt zo meer betrokken bij kennisontwikkeling en de toepassing ervan en er komt meer aandacht voor vragen vanuit de markt en de keten. Een uitstekende ontwikkeling, maar niet helemaal nieuw. Al enkele jaren zijn de praktijknetwerken Biom en Bioveem hiermee al succesvol bezig. Hierin werken onderzoekers, voorlichters en ondernemers samen met als resultaat effectieve kennisontwikkeling die vragen uit de praktijk op maat bedient. Ook is de kennis steeds beter ontsloten via de Kennisbank van het IBL. Maar het kan nog beter. Ook voor MBO- en HBO-leerlingen bieden deze netwerken een inspirerende leeromgeving. Als zij daarin gaan meedraaien, begint de kennis nog meer te stromen.

Greet Blom, projectleider IBL

Afzet verschilt per land

Vervolg van pagina 1

Persoonlijke voorkeur

Toch gaat het niet alleen om de algemene voorkeuren van de consument. Het beleid van de supermarkten is wel degelijk van belang, weet Jan-Willem Grievink. Als onderzoeker bij de Erasmus Universiteit voert hij regelmatig onderzoeken uit naar de strategie van supermarkten in de EU, de Verenigde Staten en Zuidoost Azië. In de onderzoeken is apart aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, waar Grievink biologisch ook onder schaart. “Een supermarktondernemer die veel van kaas houdt verkoopt meer kaas”, is zijn stelling. Om zijn uitspraak te ondersteunen haalt hij het voorbeeld aan van een Duitse supermarktketen waar de directeur Greenpeace een zeer warm hart toedroeg. “Die keten was vijftig jaar geleden de eerste die fosfaathoudende wasmiddelen ging vervangen. De directeur pushte dat.”

De analyses van de buitenlandse markt door het LEI laten zien dat de Duitse consument zeer prijsbewust is. Supermarkten maken daarom nog nauwelijks plaats voor biologisch. Daar staat tegenover dat de Duitser juist heel erg bezig is met zijn gezondheid. Marieke Meeusen: “Je ziet dat aan het grote aantal dokters en apotheken in ieder dorp en de aparte winkels met producten voor je gezondheid zoals vitaminepillen. In deze winkels, vergelijkbaar met onze natuurvoedingswinkels, verkopen ze ook biologische groente en fruit. Hun marktaandeel is heel stabiel.”

Kwaliteit voor de Britten en de Fransen

De Engelse consument let juist veel meer op kwaliteit. De ketens zijn strak georganiseerd met vaste afspraken tussen teler en supermarkt. Die zien het aanbieden van biologisch als een vertaling van de wensen van consumenten. De andere kant daarvan is dat als die consument het laat afweten de producten ook direct uit het schap verdwijnen. Britse boeren richten zich daarom niet alleen op de supermarkten maar proberen ook op de lokale markten een plek te krijgen. Lastig voor hen is dat er naast de supermarkten vrijwel geen andere winkels zijn, zoals de natuurvoedingswinkels in Duitsland. Franse en Engelse supermarkten willen pronken met producten die maatschappelijk verantwoord geproduceerd zijn, haalt Grievink uit zijn onderzoeken. “Daar zeggen ze dat als ze iets neerleggen ze ook garant staan voor de kwaliteit. Ze voorzien een trend en onderscheiden zich daarmee van de concurrent.”

Natuurvoedingswinkels zijn in verschillende landen een belangrijk afzetkanaal.

Denen organiseren de keten

In Denemarken zijn twee grote supermarktketens die de hele markt beheersen en die ook actief zijn in de biologische markt. Zij hebben geprobeerd om de ketens te organiseren, samen met natuur- en milieuorganisaties. Het accent lag daarbij op melk waarvoor ook stevig promotie is gemaakt. Alleen groeide het aantal biologische melkveehouders veel harder dan de vraag, waardoor ze het toch niet allemaal hebben gered. Vlees komt minder van de grond omdat het prijsverschil veel groter is. “Denemarken is wel een goed voorbeeld van hoe je met elkaar tot groei komt, al zitten er wel grenzen aan. De consument kijkt toch vooral naar de prijs”, vertelt Meeusen. Voor Nederland valt het meeste te leren van de Denen, denkt Meeusen. “Onze situatie lijkt daar het meeste op. Maar wat ze daar gedaan hebben doen we in Nederland al, zoals de samenwerking met maatschappelijke organisaties.”

VS leggen alles neer

In de Verenigde Staten legt de supermarkt alles wat er is in het schap en de consument kiest maar, aldus Grievink. Er is geen product dat bevoordeeld wordt.

Commercieel

Het is goed om de buitenlandse markt in kaart te brengen, vindt Maurits Steverink, ketenmanager vlees bij de Task force. “Niet via filosofische onderzoeksrapporten, maar met een praktische en commerciële insteek.” Steverink denkt aan vragen als: wie is actief op die markt, welke verkoopkanalen zijn er en hoe is de concurrentiepositie ten opzichte van lokale producenten? Steverink hamert op praktisch informatie. Een bedrijf moet bijvoorbeeld gaan bellen met Tesco, een supermarktketen in Groot-Brittannië en uitzoeken hoeveel ton de supermarkt van het specifieke product verkoopt, hoe hoog de prijs is, waar die de producten nu vandaan haalt en wat de kansen zijn dat het bedrijf kan gaan leveren. Steverink: “Dat is iets voor het bedrijf, maar met ondersteuning van commerciële partners die de markt in kaart kunnen brengen. Onderzoekers zijn daarvoor te abstract bezig.”

Internationale samenwerking in kaart gebracht

Op verschillende manieren is Wageningen UR betrokken bij internationale samenwerkingverbanden die zich richten op biologische landbouw en voeding. Hieronder een overzicht.

ISOFAR The International Society of Organic Agriculture Research), twee jaar geleden mede door het IBL opgericht, bevordert de samenwerking op onderzoeksgebied, methodologische ontwikkeling en kennisuitwisseling. Komend jaar (21-23 september 2005) organiseert ISOFAR een wetenschappelijke conferentie tijdens de IFOAM wereldbijeenkomst in Australie.

FQH The International Research Association for Organic Food Quality and Health FQH bevordert het internationale netwerk van kennisinstellingen die gespecialiseerd zijn in de relatie van biologische voeding en menselijke gezondheid. Het Rikilt is hierbij betrokken en het Louis Bolk Instituut een van de initiatiefnemers.

SAFO-netwerk De Animal Sciences Group is betrokken bij het SAFO-netwerk. Het gaat hier om het verbeteren van de dierlijke gezondheid en voedselveiligheid in de biologische veehouderij door actieve uitwisseling van onderzoeksresultaten. Ook levert SAFO een bijdrage aan de ontwikkeling van EU-normen voor de biologische veehouderij. SAFO staat voor Sustaining Animal Health and Food Safety in Organic Farming en is in maart 2003 gestart.

ElSfom Beleidsmakers, bedrijfsleven en consultants hebben behoefte aan gedetailleerde en betrouwbare marktinformatie over biologische productie. Om dat te verbeteren is het Europese netwerk ElSfom (European Information System for Organic Markets) opgericht waarin het Landbouw Economisch Instituut (LEI) deelneemt.

Universiteiten Vanuit de Wageningse universiteit zijn er kontakten met verschillende Europese universiteiten (zoals die van Aberystwyth in Wales en van het Duitse Kassel) die ook biologische landbouw in hun programma aanbieden. Daarnaast is er een Europees netwerk van studenten biologische landbouw waarvan de Wageningse Studentenvereniging Ekologische landbouw (StEL) een van de oprichters is.

Overige Het IBL onderhoudt verder kontakten met o.a. het Deense DARCOF (Danish Research Centre for Organic Farming), het Zwitserse FIBL (Forschungsinstitut für biologischen Landbau) en met Bioforum, de Belgische koepelorganisatie voor biologische landbouw.

Meer informatie

Zie: www.biologischelandbouw.net/links

De toxicoloog

Naam
Ron Hoogenboom
Werkplek
Rikilt, Instituut voor Voedselveiligheid
Specialisme
Toxicologie

Wat heb je de laatste tijd gedaan?
Wij kijken vooral of er stoffen in het voedsel zitten die er niet in thuis horen. Daaronder vallen ook stoffen met mogelijk negatieve effecten die meer of juist minder in biologische producten zouden zitten. Je kunt daarbij denken aan zware metalen, nitraat en schimmeltoxines, maar ook aan bepaalde bacteriën. We brengen dit momenteel in een vergelijkend onderzoek van gangbare en biologische producten in kaart.

Wat zie jij als uitdaging voor je onderzoek?
Ik wil graag onderbouwen of de gezondheidsclaims die aan biologisch hangen terecht zijn. Eind dit jaar houden we met een aantal deskundigen een workshop om na te gaan of er manieren zijn om die gezondheidsclaims te onderbouwen. Dat is best lastig onderzoek want je zit dicht tegen medisch onderzoek aan: krijgt iemand bijvoorbeeld een betere darmflora of betere afweer door het eten van biologisch voedsel? Maar wij denken ook aan technieken om producten te vergelijken. Na die workshop kunnen we aan LNV adviseren of het zinvol is hier op door te gaan.

Wat heb je zelf met biologische landbouw?
Ik vind het een heel goed principe. Ik zou er in het onderzoek alles aan willen doen om de duurzaamheid van de landbouw te verbeteren en biologische landbouw draagt daar volgens mij aan bij. Neem de eindeloze insleep van grondstoffen van uit de hele wereld, dat lijkt op termijn een heilloze weg. Zelf ben ik overigens niet een frequente gebruiker van biologische producten. Ik zie het meer als een systeem dat kan aantonen wat haalbaar is.

Projectleider IBL Greet Blom

‘Wageningen UR is maar een speldeprikje’

Buitenland, voeding en voedselkwaliteit. Dat zijn de speerpunten van het IBL voor de komende jaren. Greet Blom, projectleider, legt uit waarom.

Waarom wil het IBL zich meer gaan richten op het buitenland?
Nederland loopt bepaald niet voorop als je het hebt over biologische landbouw. Het areaal en de verkoop van biologische producten blijven ver achter bij landen als Denemarken en Zwitserland. Ook op onderzoeksgebied is onze betrokkenheid bij internationale projecten nog te gering en hebben we nog weinig contacten met buitenlandse onderzoeksgroepen. Wageningen UR is op het internationale speelveld maar een speldeprikje.

Is dat zo erg? Het onderzoek hier richt zich toch juist op de regionale ontwikkelingen?
Ja, dat klopt. En dat is natuurlijk ook goed, maar daarnaast moeten we meer internationale samenwerkingsverbanden opzetten. Dan kun je kennis bundelen en gebruik maken van wat er in andere landen al is gedaan. In een aantal landen is bijvoorbeeld veel meer kennis over de typische consument die geënteresseerd is in biologische producten.

Wat is de rol van het IBL daarin?
Het IBL heeft vooral een strategische rol om Wageningen-UR meer te positioneren op de internationale markt en ook de wisselwerking en samenwerking tussen onderzoekers te helpen vergroten. Er zijn al wel individuele

Greet Blom: ‘Meer kennis nodig over voedsel en voedselkwaliteit’

contacten, maar die zijn nog versnipperd. Samen met LNV brengen we nu in kaart wat er aan internationale projecten loopt en onder welke thema’s die vallen. Eind november bespreken we in een EU-bijeenkomst met andere landen hoe we bij elkaars thema’s kunnen aanhaken. Dit moet de basis bieden voor het vergroten van de samenwerkingsverbanden.

Het onderzoek binnen Wageningen UR richt zich grotendeels op de primaire productie. Moet je niet de rest van het aandachtsveld van Wageningen UR er bij betrekken, wil je goede samenwerkingsverbanden op kunnen zetten?
Mijn wens is inderdaad om veel meer onderzoeksgroepen en leerstoelgroepen van de universiteit – zoals toxicologie en voeding – bij het biologische aandachtsveld te betrekken. Overigens is dat niet zozeer voor die samenwerkingsverbanden zelf, maar omdat ik vind dat we ook nog veel kennis nodig hebben vanuit die hoek. Vooral op het gebied van voeding en voedselkwaliteit moet nog veel kennis worden ontwikkeld waarmee de biologische landbouw een slag kan maken. Dit geldt zowel voor het onderzoek als ook voor het onderwijs. Als mensen er bij betrokken raken vanuit het onderwijs raken ze ook enthousiast om er onderzoek voor aan te vragen. Dan heb je een ingang van binnenuit.

3000 Veldhoenders op Droevendaal

Onlangs arriveerden op het biologisch proef- en leerbedrijf Droevendaal 3000 veldhoenders. Naast hun gewone voer kunnen deze robuuste vleeskippen zich te goed doen aan het voedsel dat ze op de tarwestoppel (met klaver) vinden. Op het proefbedrijf wordt bekeken of deze manier van vleeskippen houden past bij een akkerbouwbedrijf. Hoeveel arbeid komt er bij kijken, hoe houden de dieren het, groeien ze goed op dit rantsoen en welk effect hebben de kippen op de groei van het volgende gewas zijn vragen waarmee onderzoekers en studenten aan de slag gaan. Strobalen omwikkeld met kippegaas moeten de buitengehouden kippen beschermen tegen de vos en roofvogels. ’s Nachts gaan ze naar binnen. “Tot nu toe gaat het uitstekend, er is minimale uitval. Hopelijk hebben we na 12 weken een heerlijk streekproduct”, aldus een enthousiaste onderzoeker Rene Kwakkel.

Kennis speerpunt in Nota Biologische Landbouw LNV

Voor de versterking van de voorloperfunctie van de biologische landbouw op het gebied van duurzaamheid en de groei van het areaal en de consumptie is de ontwikkeling en verspreiding van kennis cruciaal. Dat is een van de speerpunten van de recente uitgebrachte Nota Biologische Landbouw van het ministerie van LNV. De betrokkenheid van de keten bij de agendering van onderzoeksvragen, onderwijs en voorlichting, het begeleiden van onderzoek en de verspreiding van kennis krijgt extra aandacht. Het kennisnetwerk biologische landbouw en voedsel wordt verbeterd in samenwerking met de nieuw in te stellen Commissie Kennis voor biologische landbouw en voeding en Wageningen Universiteit en Researchcentrum.
De komende jaren 2005-2007 trekt LNV in totaal 60.9 miljoen euro uit voor het stimuleren van de biologische landbouw. Bijna de helft (30 miljoen) is voor onderzoek bestemd waarvan 5 à 10% geoormerkt is voor de doorwerking van kennis.

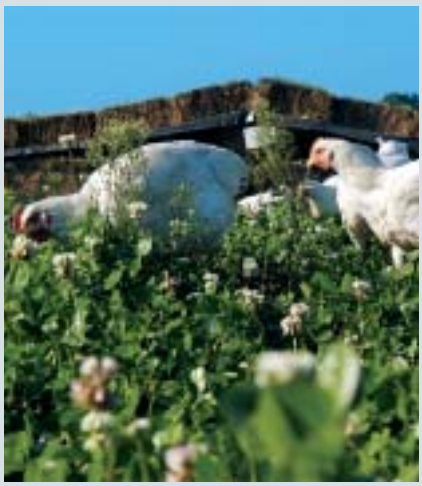

‘Onderzoekers werken te weinig samen met het buitenland’

Onderzoek naar biologische landbouw en voeding staat in Nederland in de kinderschoenen. Het is dan ook belangrijk te kijken welk onderzoek er op dit terrein al plaats vindt in de omringende landen. En bijvoorbeeld te kijken of buitenlandse kennis oplossingen biedt voor knelpunten in de Nederlandse praktijk. Onderzoekers van Wageningen UR maken echter nog te weinig gebruik van de expertise bij de gespecialiseerde buitenlandse kennisinstellingen.

De financier moet eigenlijk samenwerking met buitenlandse onderzoekers aansturen.

Joost Guijt, Biologica

Ik zie als Nederlandse vertegenwoordiger in de EU-groep van de IFOAM elke drie maanden onderzoeksprojecten voorbij komen die op EU-niveau plaatsvinden. Het valt me op dat ik nooit WUR hoor als deelnemer in internationaal onderzoek. Onlangs bij een bezoek aan het FiBL, een groot biologisch onderzoeksinstituut in Zwitserland, werd Wageningen nauwelijks genoemd als samenwerkingspartner. Andere universiteiten wel. Verder heeft Wageningen geen inbreng vanuit de biologische sector in werkgroepen van de Europese Commissie. Zo zag een werkgroep over bodems aanvankelijk de biologische landbouw als slecht voor bodemconservering. Dankzij de inspanningen van anderen is dat uiteindelijk omgedraaid. Maar daaraan zie je dat het nodig is de kennis die hier in Wageningen over is, beter te ontsluiten. Verder denk ik dat de biologische sector en Wageningen als instituut meer kunnen leren als Wageningen aansluiting zoekt bij het internationale onderzoek. Om meer langetermijn onderzoek van de grond te krijgen moet je wel internationaal samenwerken.

Tibbe Breimer, LNV

Er zijn maar vijf EU-projecten waar Wageningen aan deelneemt als het over biologisch gaat. Daar is dus nog wat te halen. Ook heb ik het gevoel dat de samenwerkingsverbanden met gelijkgezinde instellingen beperkt is. De schuldvraag ligt natuurlijk ook bij de financier. Als die niet nadrukkelijk zegt dat onderzoekers zich eerst internationaal moeten oriënteren en kijken wat er is, dan laten die dat snel zitten, zeker als een instelling al in financiële nood zit. Er is nu wel een initiatief, met name vanuit Denemarken, om het geld uit de nationale portefeuilles op elkaar af te stemmen, zodat je voorkomt dat dingen dubbel gebeuren. Wat wij nu ook steeds meer doen is kijken wat er is en wat er loopt en of er nieuw onderzoek nodig is. Los daarvan zou het goed zijn als er allianties komen met andere instellingen. Dan kun je afspraken maken voor gezamenlijk onderzoek en je kunt aanvullende expertise benutten.

Aize Kijlstra, Animal Sciences Group

Inderdaad wordt er hier te weinig gebruik gemaakt van expertise die in andere landen is ontwikkeld. Dat is sowieso moeilijk omdat iedereen z’n rapporten in de eigen taal schrijft. Daarom maak ik me er hard voor dat wij ze in ieder geval in het Engels schrijven. Bij de veehouderij komen we er nu wel in. Ook budget ervoor begint te komen. We zitten nu in een groot Europees onderzoek, Quality Low Input Food (QLIF) waardoor we gelijk een gigantisch buitenlands netwerk hebben. Ook in een ander netwerk, Sustaining Animal Health and Food Safety in Organic Farming (SAFO) doen we als gast mee. Je ziet dat de problemen die we hier hebben er niet altijd zijn in het buitenland. Soms heeft men het probleem nog niet eens bestudeerd of ligt dat aan een andere interpretatie van de regelgeving. De biologische bedrijfsvoering verschilt van land tot land. We kunnen dus nog ontzettend veel leren van anderen.

Studenten organiseren zelf enquete

Katoenketen centraal bij BSc-vak

“De consument moet beter weten waar katoen allemaal voor gebruikt wordt”, vindt Erik Stevens. Hij somt de gebruiksmogelijkheden op, “zelfs in veevoer”, en vervolgt met de voordelen van biologisch katoen. Daar komt bijvoorbeeld geen kinderarbeid aan te pas.

Studenten tijdens voortgangspresentatie: wat weten consumenten eigenlijk van biologische katoen?

Stevens is één van de vier studenten die vandaag uitleg geeft over katoen in het eerstejaars BSc-vak Introductie Biologische Productiewetenschappen. Hier krijgen de studenten een introductie op het hele vakgebied, van productie tot verwerking en vermarkting. Naast colleges zijn er excursies en is er veel zelfwerkzaamheid.
Katoen is dit jaar het speciale project in dit vak. Iedere twee weken verdiepen de studenten zich in een aspect van de biologische katoenketen, geven een voortgangspresentatie waarna op het eind een compleet verslag volgt. Deze week staat het boerenbedrijf centraal, later volgen nog de verwerking en de vermarkting. Daarbij zijn er drie groepen die ieder vanuit een ander perspectief werken. De groep met Stevens kijkt vanuit de consument, een tweede vanuit de producent en de derde groep vanuit het beleid.

Consumentenonderzoek

Het blijkt niet altijd makkelijk om informatie te vinden, zeker niet omdat de opdracht is zoveel mogelijk wetenschappelijke artikelen te zoeken. De ‘consumenten’-groep gooit het daarom over een andere boeg en heeft besloten om in ieder geval zelf een enquête te houden. Student Melle Hochstenbach heeft al een eerste opzet gemaakt. De vier studenten van zijn groep gaan ieder in hun oorspronkelijke woonplaats minimaal twintig willekeurige consumenten bevragen over wat zij weten van biologisch katoen. Hochstenbach: “Niet in Wageningen, want daar zijn vast veel meer mensen zich bewust van de voordelen van biologisch katoen.”

Academische aanpak

Ariena van Bruggen, hoogleraar Biologische Bedrijfssystemen en een van de docenten van het vak zoekt zelf even hard mee naar literatuur en legt uit hoe de studenten de literatuur kunnen vinden. Ze is erg benieuwd wat ze er van terecht brengen. Twee jaar geleden, toen het vak voor het eerst werd gegeven, was ze diep onder de indruk. “Het speciale project ging toen over melk. Wat ze er met elkaar over boven water kregen had bijna de kwaliteit van een MSc-thesis.”
Snel tevreden is ze niet. Gaat de presentatie te veel in op de feiten, dan laat ze weten dat beschrijvingen niet voldoende zijn. Meningen wil ze horen. Onmiddellijk steekt Studente Renske Oussoren een monoloog af: “Dus ik moet zeggen dat de productie van biologisch katoen veel beter is, veel minder milieuvervuilend is en dat het in de productiekosten van een t-shirt nauwelijks uitmaakt. Een t-shirt van 20 euro wordt dan 20,40. Dus daar kan het niet aan liggen.” Van Bruggen lacht, maar dit is toch niet wat ze bedoelt. Ze wil een academische aanpak met meningen die goed onderbouwd en genuanceerd worden.

Meer informatie: Ariena.vanbruggen@wur.nl

Voorlichtingsdag

Zaterdag 20 November 2004 is er een voorlichtingsdag over de opleiding biologische productiewetenschappen in Wageningen.
Voor meer informatie: www.biologischeproductiewetenschappen.nl en www.weksite.nl.
Later in het jaar is er een meeloopdag: dè kans om kennis te maken met ‘biologische’ studenten, docenten en het Wageningse leven.

Nuttig voor aanvraag centale verwerking- en opslagplaats

‘Het onderzoek ondersteunt ons’

Het is goed om alle aspecten van de biologische bloembollenketen in kaart te brengen, aldus Jan Hoogeveen

De verkenning van de afzetketen van biologische tulpen, uitgevoerd door Wageningen UR, is een uitstekend hulpmiddel, vindt Jan Hoogeveen uit Hillegom. Hij werkt als kweker van tulpenbollen samen met een aantal Noord-Hollandse telers en is nauw betrokken bij het hele traject van productie, opslag, behandeling, broei van de bollen en distributie van de uiteindelijke tulpen.

“In het vormen van zo’n traject heb je alles en iedereen nodig”, legt hij uit. Een vraag die naar boven komt is bijvoorbeeld of het handig is om waterbroei toe te passen op de bollen of dat daar te veel risico’s aan zitten. Dan is het goed dat onderzoekers dat uit zoeken. Het rapport gaat in op alle aspecten van de biologische bloembollenketen, van een inventarisatie van de problemen bij de teelt tot een analyse van de knelpunten bij de afzet. Hoogeveen is blij met dit totaaloverzicht, ook al weet hij dat er collega’s zijn die de verkenning veel te uitgebreid vinden. “Die zeggen dat ze een deel van de informatie niet nodig hebben. Maar als je het niet zou doen zouden ze weer zeggen dat er van alles niet uitgezocht is.” Het rapport is nu ter ondersteuning meegezonden naar de provincie Noord-Holland waar de kwekers een subsidieaanvraag hebben ingediend voor het bouwen van een centrale verwerking- en opslagplaats voor de bloembollen, een van de aanbevelingen uit het rapport.
Aanstellen van een ketenmanager, een van de andere aanbevelingen uit het onderzoek, ziet Hoogeveen ook best zitten. “Maar voorlopig zijn daarvoor nog niet zoveel mogelijkheden.” De verkenning van de afzetketen voor biologische bloembollen is te vinden op de kennisbank van het IBL www.biologischelandbouw.net.

Herkenbaar product bevordert afzet

Geef biologische producten een herkenbaar gezicht en de afzet kan verder groeien. Dat kan als een boer met zijn bedrijf op de voorgrond treedt, maar het kan ook gaan om een regio of een streek. De herkomst van het product wordt ingezet bij de vermarkting. Dat constateren onderzoekers van Wageningen UR in de studie Biologische landbouw met een gezicht.
Bij dat gezicht van een product gaat het om regionale productie waarbij consument-producent verbanden ontstaan. Als een consument een vaste band heeft met de producent zal hij de producent niet snel laten vallen.
Zo’n verband kan op verschillende manieren gestalte krijgen: de consument en de producent kunnen rechtstreeks afspraken maken met elkaar, maar die band kan ook lopen via de natuurvoedingswinkel. Ook kunnen producenten aan de consument leveren via overheidsinstellingen of andere groothuishoudens als ziekenhuizen of bejaardenhuizen. Vooral die laatste categorie biedt tot nu toe nauwelijks biologisch aan. Er is dan ook een toename te verwachten in areaal en in afzet als de (semi)overheid consequent kiest voor deze producten. In Italië en Engeland stimuleert de overheid bijvoorbeeld dat groothuishoudens als scholen regionale biologische producten aanbieden. Daarnaast moet de overheid het belang van regionale initiatieven die al bestaan erkennen en opnemen in het beleid, zo bevelen de onderzoekers aan.
Meer informatie: derk-jan.stobbelaar@wur.nl
Het rapport is te downloaden via de kennisbank op www.biologischelandbouw.net

Een regionaal product zorgt voor een band tussen producent en consument

Onderzoek voor buitengehouden kippen

Steeds meer kippen (al meer dan 15%) worden gehouden in zogenaamde uitloopsystemen zoals de biologische pluimveehouderij. Het Spelderholt speelt hierop op zijn nieuwe locatie in Lelystad in. “We kijken naar allerlei aspecten van het uitloopsysteem, aldus bedrijfsleider Johan Pikstra. Je moet denken aan de benutting van de uitloop, het gedrag en gezondheid van de kippen en de milieubelasting in de uitloop”. Voor informatie: www.asg.wur.nl (kijk onder praktijkcentra).

Service

Sluiten kringloop
De mestgift nauwkeuriger afstemmen op de behoefte van plant en bodem en zoek als akkerbouwer samenwerking met een veehouder om te komen tot een uitruil van biologische mest en voer, dat zijn mogelijkheden om de nutriëntenkringloop in de biologische landbouw verder te dichten. Er zijn ook hindernissen. Dat is te lezen in de brochure 'Gaten dichten in de biologische kringloop' van het onderzoeksprogramma Intersectorale samenwerking.
Voor meer informatie: Ina Enting,
e-mail: ina.enting@wur.nl

Nieuwe BOB's
Alleen een combinatie van maatregelen helpt tegen schurft in de biologische appelteelt zoals regenwormen stimuleren die dode bladeren opruimen en de inzet van goede biologische bestrijders en gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong. Dat staat in Biologisch Onderzoek Bericht (BOB 11) over gewasbescherming. Er zijn nog vier andere nieuwe BOBS verschenen: Mest en mineralen (BOB 12), Coaching van onderzoekers (BOB 13), Plantaardige reststromen (BOB 14) en Biologische Pluimveehouderij (BOB 15).
Voor bestellingen, zie website:
www.biologischelandbouw.net

Kennis naar gangbare landbouw
Tien aansprekende praktijkvoorbeelden illustreren de grote rol van de biologische landbouw bij de verduurzaming van de gangbare landbouw. Deze staan in de publicatie 'Kraamkamer van duurzaamheid', van Wageningen UR. De voorbeelden waaronder mechanische onkruidbestrijding, langzaam groeiende vleeskuikens, klaver als stikstofbron en biologische gewasbescherming, hebben hun betekenis voor de verduurzaming van de gangbare landbouw nu reeds bewezen of zullen dat in de nabije toekomst doen.
De publicatie is in pdf te downloaden op:
www.biologischelandbouw.net/kennisbank
of te bestellen bij het IBL, telefoon 0317 485649.

23 november: IBL-dag

De jaarlijkse IBL dag van 23 november 2004 snijdt een actueel onderwerp aan: Welke kennis is nodig voor de verdere marktontwikkeling van de biologische landbouw? Deskundigen laten hun licht hierop schijnen zoals de Italiaanse professor Rafaelle Zanoli (Universiteit van Ancona) die ingaat op de houding van de consument ten aanzien van biologische producten. Roel Bol, directeur Industrie en Handel van het ministerie van LNV zet de speerpunten van het nieuwe overheidsbeleid voor de biologische landbouw uit een. Volkert Engelsman, directeur van biologisch handelsbedrijf Eosta, vraagt aandacht voor een specifieke benadering van de consument van biologische producten. Ook geven vertegenwoordigers van het biologische bedrijfsleven zoals Campina Melkunie, Dumeco en the Greenery in workshops hun visie op de bewerking van de (internationale) markt en welke kennisvragen er in hun ogen liggen. Voor aanmeldingen zie:
www.biologischelandbouw.net
of tel. 0317 485649.

Steeds meer kennis in databank

De Kennisbank bevat inmiddels 14.600 documenten, waarvan ruim 1000 digitaal. Het aanbod wordt steeds diverser. Nieuw is het RIKILT-rapport over GGO-vrije diervoederketens. Ook de digitale handleiding voor biologische suikerbietenteelt van het IRS en een rapport van Land&Co met de mogelijkheden om biologische landbouw via de ruimtelijke ordening te promoten. Er zijn tal van verwijzingen naar tijdschriftartikelen uit de vakbladen over de biologische sector. Surf naar: www.biologischelandbouw.net/kennisbank

Colofon

IBL Nieuws is een uitgave van het Innovatiecentrum Biologische Landbouw, onderdeel van Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR).
IBL stimuleert, coördineert en initieert de ontwikkeling en ontsluiting van kennis over biologische landbouw en voeding.
IBL Nieuws wordt verspreid onder de biologische sector, onderzoekers, voorlichters, onderwijsgevenden, beleidsmedewerkers van overheden en maatschappelijke organisaties en overige geïnteresseerden.

Redactie
Sjors Willems
Bijdragen en samenstelling
Sjors Willems en Leonore Noorduyn
Foto's
Hans Dijkstra, bvBeeld
Vormgeving
Grafisch Atelier Wageningen
Druk, oplage
Modern, Bennekom; 2000 ex.

IBL Nieuws
Wageningen UR, afdeling Onderzoek
Postbus 9101, 6700 HB Wageningen
t 0317 485649 f 0317 484292
e info@biologischelandbouw.net
i www.biologischelandbouw.net

GOMatt - 115grs.